חטאת דעבודת כוכבים (א) דשמיעת הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו דלא כתיב בהו מנלן חטאת דעבודת כוכבים אתיא מחטאת חלב שכן כרת כמותה והנך כולהו אתיין במה הצד: תנו רבנן פסח בזמנו לשמו כשר שלא לשמו פסול א ובשאר ימות השנה לשמו פסול ב שלא לשמו כשר (של"ו קבאיצ"ן ממה"ר בצ"א ב"א סימן) אן מנא הני מילי אמר אבוה דשמואל אמר קרא ג ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים לה' ד דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים (ב) אימא שלמים אין מידי אחרינא לא אמר רבי אילא א"ר יוחנן לזבח לרבות כל זבח אימא (ג) כל דשחיט בן להוי כמותה אי הוה כתיב לשלמים וזבח גן כדקאמרת השתא דכתיב לזבח שלמים לכל דשחיט ליה שלמים להוי אימא לזבח כלל שלמים פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט שלמים אין מידי אחרינא לא לה' הדר וכלל מתקיף לה ר' יעקב מנהר פקוד הא לא דמי (ד) כללא בתרא לכללא קמא כללא קמא מרבי זבחים ותו לא כללא בתרא לה' כל דלה' ואפי' לעופות דן ואפי' למנחות הא ה תנא דבי רבי ישמעאל בכללי ופרטי (ה) דריש כי האי גוונא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש שהוא שלא לשמו וכשר אף כל שהוא שלא לשמו וכשר אי מה הפרט מפורש דבר הבא בנדר ובנדבה אף כל הבא בנדר ובנדבה עולה ושלמים אין חטאת ואשם לא ו אלא לזבח ז רבויא הוא אימא לכל דשחיט ליה להוי כוותיה א"ר אבין

חטאת דעבודת כוכבים. דכתיב בפ' שלח לך ולא כתיב בהאי עניינא וכן חטאת דשמיעת הקול לא כתיב בההוא עניינא דההוא עניינא בחטאת דשגגת כרת קיימא כדילפינן בהוריות (דף ח.): **שמיעת הקול.** שבועת העדות ושמעה קול אלה (שמיעת הקול) ה] ושבועת ביטוי וטומאת מקדש וקדשיו כחד עניינא כתיבי בקרבן עולה ויורד ו] ושמעה קול אלה או נפש כי תשבע לבטא או נפש אשר תגע וגו' ומוקמא לה במסכת שבועות (דף ו:) בטומאת מקדש וקדשיו: **אתיין במה הצד.** מחטאת חלב וחטאת נזיר ומצורע דכי פרכת מה לחטאת חלב שכן כרת חטאת נזיר ומצורע יוכיחו מה לחטאת נזיר ומצורע שכן יש עמהן דמים אחרים חטאת חלב תוכיח הצד השוה שבהן כו' אף אני אביא חטאת דשמיעת הקול. ומחטאת חלב וחדא מהני לא אתיא דאי מחטאת חלב וחטאת נזיר איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן אינן באין בדלות תאמר בשבועת ביטוי שהיא בעולה ויורד אי מחטאת חלב וחטאת מצורע איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן אינן בשאלה תאמר בשבועה שישנה בשאלה: **שלא לשמו פסול.** כדאמרי' (לעיל דף ז:): **בשאר ימות השנה לשמו פסול** ז]. כדאמרי' ח] במס' פסחים (דף סא.) שחטו קודם חצות פסול דכתיב בין הערבים וכמה פעמים שנה הכתוב בקביעות וזמנו בי"ד בין הערבים: **שלא לשמו כשר.** כדמפרש ואזיל: **מנהני מילי.** דבשאר ימות השנה שלא לשמו כשר: **ואם מן הצאן קרבנו כו'.** (ו) לאו קרא יתירא קא דריש אלא משמעותא דקרא משמע ליה הכי ואם דבר הבא מן הצאן (ז) דהיינו פסח שאינו בא אלא מן הצאן היה קרבנו הרי הוא לזבח שלמים ועל כרחך שלא בזמנו קאמר דאי בזמנו הא ילפינן ליה לעיל (ז:) דפסול: **ואימא שלמים אין כו'.** שחטו לשם שלמים ליתכשר אבל שחטו לשם עולה ליפסיל וברייתא קתני שלא לשמו כשר ואפילו שחטו לשם עולה או לשם חטאת: **לזבח.** קרא יתירא הוא דמצי למכתב לשלמים: **אימא לכל דשחיט להוי כוותיה.** שחטו לשם עולה יהא עולה דהא אתרבי ליה כל זבח: ה"ג **אי הוה כתיב לשלמים וזבח כדקא אמרת.** דאי כתב הכי הוה משמע יהא כשלמים בו] או כשאר זבח: **השתא דכתיב לזבח שלמים.** הכי משמע לכל זבח שיזבחנו לשמו שלמים יהיה: **ואימא לזבח כלל כו'.** אמאי דריש להאי זבח שלמים הכי דרוש הכי דבר הבא מן הצאן יהא לכל הזבחים כלל שכשר שלא לשמו כי הדר כתב שלמים פרט שלא הכשרתיו בעקירת שמו אלא א"כ שחטו לשלמים אבל שחטו לשם זבח אחר פסול: **ואפי' לעופות** י]. שחטו לשם (ח) חטאת יא] עוף: **אף כל שהוא שלא לשמו.** יצא לשמו: **חטאת ואשם לא.** שחטו לשם חטאת ואשם יהא פסול אפילו לשלמים: **אלא לזבח רבויא הוא.** אינו לשון כלל ולא דרשי' ליה בכלל ופרט שאין כללות ופרטות יב] באין מרבוי לשון אלא ממשמעות המקראות וכגון (ב"ק דף סג.) בכל אשר תאוה נפשך כלל (ט) וכן מן הבהמה כלל בקר וצאן פרט אבל לזבח שלמים שתי תיבות דבוקות הן כאילו כתיב לזבח השלמים יג] וקרא יתירא בעלמא הוא דהוה מצי למכתב לשלמים וכל יד] מקרא של לשון ייתור טו] אינו לכלל ופרט אלא לרבות. וכמאן דכתיב לשלמים וזבח דמי דאיתרבו ליה כל הזבחים:

דומין

לא קאי ואע"ג דבפרק דם חטאת (לקמן דף צג.) תנן תורה אחת לכל החטאות היינו במילתא דכתיבא התם אשר יזה מדמה על הבגד טז] ומיהו איכא דאית ליה הך סברא לר' שמעון בריש מסכת מנחות (דף ג:) וא"ת למה לי למכתב בחטאת חלב עכובא בכל עבודות לכתוב בחדא ונימא מה שלמים לא חלקת למצוה אף חטאת לא תחלוק יז] כדקאמר לעיל וי"ל דכי האי גוונא זמנין דטרח ליה קרא וכתב אע"ג אתי לדרשא אחרינא וא"ת מנא לן בחטאת נזיר עכובא בשנוי בעלים ויש לומר מחטאת חטאתו אע"ג דלעיל לא קאי עיקר פירכא סמיך אותו יח] מי גמירי מהדדי:

חטאת דעבודת כוכבים אתיא מחטאת חלב שכן כרת כמותה. יש ספרים שכתוב בהן חטאת דעבודת כוכבים וטומאת מקדש וקדשיו ואינו נראה דאע"ג דכרת כמותה מכל מקום איכא למיפרך מה לחטאת חלב שכן אינה באה בדלות כדפרכינן לעיל גבי חטאת מצורע: **שמיעת** קול. דלא כתיב לחטאתו יט] גבי עבודה מנלן עכובא אבל כתיב לחטאת על דברים אחרים ואין בכך כלום: (ה"ג) כ] **הנך** כולהו אתיין במה הצד. הקשה רבינו תם מה להנך שכן אין באין בדלי דלות תאמר בהנך ותירץ כיון דדלי דלות גופיה פסולה שלא לשמה היינו כא] מנחת חוטא דפסולה שלא לשמה כדתנן בריש מנחות (דף ג.) ומפיק לן מדכתיב כי חטאת היא אין סברא שמה שבאין בדלי דלות יגרום להם בעשירות להיות כשירין שלא לשמן כיון שהדלי דלות עצמן פסול וקשה א"כ לעיל דפריך גבי מצורע מה להנך שכן אינן באין בדלות תאמר במצורע מאי קושיא והלא דלות כב] היינו חטאת העוף וחטאת העוף פסולה שלא לשמה כדתנן בפרק קדשי קדשים (לקמן דף סד:) ומפיק ליה בתורת כהנים (י) מחטאת היא וכיון דפסולה בדלות היאך יש לה לגרום בעשירות הכשר שלא לשמה ואם תאמר והא בחטאת חלב למדה משלמים בהיקש למצוה והיכי ילפי' שאר חטאות במה הצד הא בעיא היא לקמן פרק איזהו מקומן (דף נ.) אי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בבנין אב לאו פירכא היא כלל דכולהו חטאות נמי ילפי' למצוה משלמים ולעכב הוא דילפינן בשאר חטאות מהנך דכתיב עכובא בגופייהו ואם תאמר וחטאות הצבור כגון שעירי ראשי חדשים ומועדות מנלן הא לא אתו במה הצד דמה להנך שכן שנוי בעלים פוסל בהן מה שאין כן בקרבן צבור כדאמר לעיל (דף ד.) דשנוי בעלים ליתא בצבור כביחיד אע"ג דלא שייך שנוי בעלים בצבור מ"מ פירכא טובה היא כדאשכחן בפ"ק דקדושין (דף ה:) מה לכסף שכן פודין בו הקדשות ומעשר שני תאמר בחופה וכן פרק החובל (ב"ק דף פח.) מה לאשה שאינה במילה ועוד קשה חטאות פנימיות לרבי שמעון דאמר כו] כל שאינו על מזבח החיצון אין בו משום פיגול איכא למיפרך מה להנך שכן פיגול פוסל בהן תאמר בחטאות הפנימיות ויש לומר דבפר העלם דבר של צבור כתיב חטאת הקהל היא ודריש מינה בת"כ כז] שפסול שלא לשמו אם כן אשכחן צבור וגם פנימי לעכב ולמצוה ילפינן משלמים:

הגה"ה בשאר ימות השנה לשמו פסול. היינו קודם הפסח דבעי עקירה או כגון דנדחו בעלים לפסח שני אבל אח"כ לא דפסח בשאר ימות השנה שלמים ושלמים לשם פסח קשחיט כג] כדאמר בפ' תמיד נשחט (פסחים דף סד.) ובפ' שני דחולין (דף ל.) ומיהו איכא למ"ד בסוף אלו דברים (פסחים דף עג:) דבעי כד] עקירה:

לשמו פסול. (כתוב) כה] בקונטרס דלא חזו למילתייהו כו] ורבינו ש"י הגיה כדאמר בפסחים (דף סא.) שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים וכמה פעמים שנה הכתוב בקביעות וזמנו בארבעה עשר בין הערבים וסוגיא דהש"ס נמי משמע לקמן בגמרא (דף יא:) הפסח ששחטו שחרית דמבין הערבים נפיק ואין לומר דנפיק מדדרשינן הכא לזבח שלמים שצריך שיעקרו לזבח שלמים דדילמא הני מילי למצוה אבל לעכב לא: **ואם** מן הצאן קרבנו. פי' בקונטרס לאו קרא יתירא דריש אלא ממשמעות דקרא משמע ליה הכי והו תימה דאי לא כז] מייתי קרא יתירא מנא ליה לאוקומי בפסח ונראה דמייתורא דריש דלא הוה צריך למכתב לזבח השלמים כח] דאשלמים קאי [ועיי"ל] כט] דבסמוך [דף ט.] דריש כשב לרבות פסח לאליה ופירש רבינו ש"י דמיותר דמדכתיב בתר הכי כשלמים ואם מן העז ל] קרבנו מכלל דעד השתא איירי בכשב וה"נ י"ל מדכתיב לעיל אם מן הבקר קרבנו לא] מכלל דהכא בצאן איירי אם כן (י) הצאן מיותר הוא למותר פסח. ברוך: **אי** הוה כתב לזבח השלמים לב] כדקאמרת. הוה ליה למימר אי הוה כתב לזבח כדקאמרת דשלמים לא צריך כלל: **אלא** לזבח רבויא הוא. משמע ליה לגמרא שהוא רבויא כדאמר (ב"ק דף סג.) בכל לג] כללא כל רבויא דמשמע ליה לחלק בין כל לבכל הילכך לא דרשינן ליה בכללא ופרטא אלא בריבה ומיעט וקונטרס האריך בפירושו:

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה יב:
מא ב מיי' שם הלכה יא:

◆

תורה אור השלם

1. ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים ליהוה זכר או נקבה תמים יקריבנו: ויקרא ג, ו

◆

מוסף רש"י

ובשאר ימות השנה. כגון שהפרישו קודם לכן ימים רבים וקיימא לן דכשר לשלמים בפירקין דלקמן, ואם שחטו לפסח פסול דלאו זמניה ואי לשם שלמים שחטו כשר (פסחים ס.): **דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים.** דהאי זבח שלמים קרא יתירא הוא דהא בשלמים איירי לעיל והוה מצי למכתב ואם מן הצאן יהיה קרבנו (מנחות פג: בבתי"): **ואפילו לעופות.** דלימנהו כמיתה אלא מליקה. (בתי' ירושלים) **אלא לזבח ריבויא הוא.** אינו לשון כלל ולא דרשינן ליה בכלל ופרט אלא בריבוי ומיעוט והוה ליה ריבה ומיעט וריבה [וריבה] הכל שאין מקרא יתר נדרש בכלל ופרט אלא בריבוי וכל ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל ואפילו אינו בא בנדר ונדבה ומאי מיעט מיעט לשמו (בתי' פריס) ריבויא הוא. אינו לשון כלל להיות נדון בכלל ופרט אלא בריבה ומיעט וריבה ריבה הכל (קידושין כד.): **אימא לכל דשחיט ליה ליהוי כוותיה.** השתא דאמרת האי שלמים למידרש ליה ריבה ומיעט וריבה ולא מייתר ליה למידרש ליה אלא דרשות לעיל לכל דשחיט ליה שלמים לגוי אימא לכל דשחיט ליה ליהוי טומיה (בתי' פריס):

◆

שיטה מקובצת

הנך כולהו אתיין במה הצד. [illegible] **ובשאר ימות השנה לשמו פסול.** [illegible] **ואם מן הצאן.** [illegible] **אלא לזבח** ריבויא הוא. [illegible]

מסורת הש"ס

א) ירושלמי פסחים פ"ה ה"ב, שקלים פ"ב ה"ד, ב) לעיל ד: ב"ק סד. חולין סו. [כריתות כב.], ג) ירושלמי שם, ד) קדושין כד: ב"ק נגדה לג., ה) ויקרא חובה פי"ח ה"ט, ו) לקמן יד. ושנ"ג, ז) ויקרא חובה סוף פרק ו:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' חטאת דע"ז ודשמיעת: (ב) שם ואימא שלמים: (ג) שם אימא לכל דשחיט: (ד) שם לא דמי כללא. נ"ב ע"ל דף ד ע"ב: (ה) שם בכללי ופרטי כי האי גוונא דריש כלל: (ו) רש"י ד"ה ואם מן וכו' לאו קרא יתירא. נ"ב כלומר הפסוק דקס"ד דדריש ליה מכלל ופרט לאו ייתורא הוא עד דמסיק אלא לזבח ריבויא כי וכמו שפירש בקונטרס גופיה לשם אבל מודה הקונטרס דמן הצאן ייתורא הוא לאתויי לפסח וכדכתבו התוס': (ז) בא"ד דהיינו פסח. נ"ב ושלא לשמו נפקא לן מדכתיב מן הצאן קרבנו כלומר ששחט הפסח לשם קרבנו שהוא מחוייב להקריב כגון עולה כו' דהיינו שלא לשמו: (ח) ד"ה ואפי' וכו' לשם עולת עוף: (ט) ד"ה אלא לזבח וכו' נפשך כלל בו' וכן וכו' מקרא של ייתור לשון אינו: (י) תוס' ד"ה ואם וכו' א"כ מן הצאן:

◆

שינויי נוסחאות

א] זה הסימן הוא לשמות האמוראים שהוזכרו בכל הסוגיא עד אמר רב חסדא דמגיע כו'. אבל יש כאן איזה ט"ס [illegible] (תוס' קדושה). גי' כי"ל שלו קבא יצא ממהר. ובכי"ת שלא קיבאי צד ממהר ביבאי נא. ובכי"כ שלן קביצאן ממהר ביבא נא: ב] דשחיט ליה (ש"מ): ג] נ"א לזבח ולשלמים (כי"צ), נ"א לזבח ושלמים (ד"ו) ורש"י לא לאפוקי מגוס' אלו. ובכי"מ וכ' כלפנינו: ד] עופות ואפי' מנחות (ש"מ): ה] בכתבי"י ובד"ו ליתא התיבות שבסוגריים: ו] ויורד, שמיעת קול ושמעה קול אלה, שבועת ביטוי או נפש כו', כצ"ל (ש"מ): ז] בכי"פ נוסף דלא חזי למילתיה. וכן הגיה בכי"י ובש"מ, ועי' תוי"ט לשמו: ח] בדאמרי' וכו' עד סוף ד"ה ליתא בכי"פ, וכן בכי"י סימן קטע זה בתחלתו ובסופו. ועי' תוי"ט לשמו: ט] בכתבי"י לשלמים או לשאר, ועי' דק"ס: י] נ"ל עופות (ש"מ): יא] תיבת חטאת ליתא בכתבי"י וד"ו, ובכתבי"י הוסיפה, ועי' ב"ח: יב] ופרטות שבתורה (כתבי"י ושמ"ק): יג] נ"א של שלמים (ש"מ). נ"א כתיב לזבוח שלמים (פ"ה) [illegible] נכונה היא: יד] וכן כל (שטה"י): טו] בכתבי"י יתר, ועי' ב"ח אות ט: טז] על הבגד דכתיבא בחטאת גופיה אבל שינוי קודש לא כתיב בחטאת (לשון תוס' מנחות ג:): יז] תחלוק לעכב (שטמ"ק): יח] [illegible] ועי' רש"ש דיש לקרוא התיבה בניקוד זה אותו. [illegible]: יט] נ"ל על חטאתו. וכן להלן בסמוך נ"ל אבל כתיב על חטאתו (צ"ק ויעב"ץ): כ] נ"ל הגה"ה (ש"מ וגליון): כא] נ"ל דהיינו (ש"מ): כב] דלות במצורע כצ"ל (ש"מ): כג] פ"א קשחיט למאן דאית ליה לא בעי עקירה, גליון (ש"מ). ורלה אות כד: כד] נ"א דלא בעי עקירה (ד"ו) ובשמכ"י הגיה דבעי עקירה, וכלפנינו. ולפי' התוס' שבאות כג [illegible] עם הגהה זו, אך הרא"ש הביא נוס' ד"ו דלא בעי, ופי' דלהך מ"ד [illegible] הא דקתני לשמו פסול אפי' תוקמא קודם הפסח. וכן [illegible] הגיה כלפנינו [illegible]. ועי' [illegible], ועי' גם בש"מ ד"ה ובשאר ימות: כה] נ"ל פירש בקונטרס, וכאן לא מצינו ברש"י גי' זו ובמסכת פסחים [illegible] כתב רש"י הכי (עי' מוסף רש"י) [illegible] לעיל אות ז [illegible] כרש"י כ"י: כו] נ"ל חזו למילתיה [illegible] [illegible]

[illegible]